

Biologiczny standard życia w Polsce, 1800-1950: przemiany wysokości i masy ciała

Wysokość ciała ludzkiego, a także masa odniesiona do wysokości, od dawna już są uznawane w antropologii fizycznej za czułe wskaźniki dobrostanu populacji. Choć wysokość ciała uwarunkowana jest genetycznie, to jej osiągnięcie zależy od interakcji jednostki ze środowiskiem. Innymi słowy, braki ilościowe i jakościowe w wyżywieniu, częstotliwość zachorowań, czy nadmierne wydatki energetyczne w stosunku do wyżywienia, powodują niepełne wykorzystanie potencjału genetycznego. Tak więc wysokość ciała traktować można jako miernik odzwierciedlający warunki życia całych populacji w przeszłości. O ile wysokość ciała jest miernikiem obrazującym warunki panujące w całym okresie wzrastania organizmu (pierwszych 18-21 lat życia), o tyle masa odniesiona do wysokości ciała (popularne BMI) ilustruje zmiany krótkookresowe.

Przedmiotem projektu jest prześledzenie ewolucji wysokości i masy ciała na ziemiach polskich w XIX i pierwszej połowie XX wieku. Punktem wyjścia będą dane z okresu międzywojennego Dwudziestolecia, dla których istnieją wiarygodne pomiary żołnierzy Wojska Polskiego oraz więźniów. Dla wieku XIX zamierzmy odnaleźć dane dotyczące poborowych i rekrutów wcielanych do armii zaborczych, zesłańców na Syberię oraz osób osadzonych w więzieniach.

Zrekonstruowana w ten sposób krzywa wysokości ciała (a od schyłku XIX w. także masy) pozwoli wyciągać wnioski na temat chronologii zmian w standardzie życia szerokich mas ludności oraz ich uwarunkowań środowiskowych. Wśród podstawowych zagadnień jakie zespół zamierza postawić jest pytanie o bilans społeczno-ekonomiczny II RP widziany przez pryzmat zmiennych antropologicznych oraz wpływ modernizacji na dobrostan ludności. Kwestia ta nie jest wcale oczywista, bo badania z USA i Europy Zachodniej wskazują, że idąca w parze z modernizacją urbanizacja, wcale nie sprzyjała podniesieniu standardu życia ludności, a wskaźniki ekonomiczne – takie jak PKB a głowę – wcale nie są równoznaczne z lepszą jakością życia.